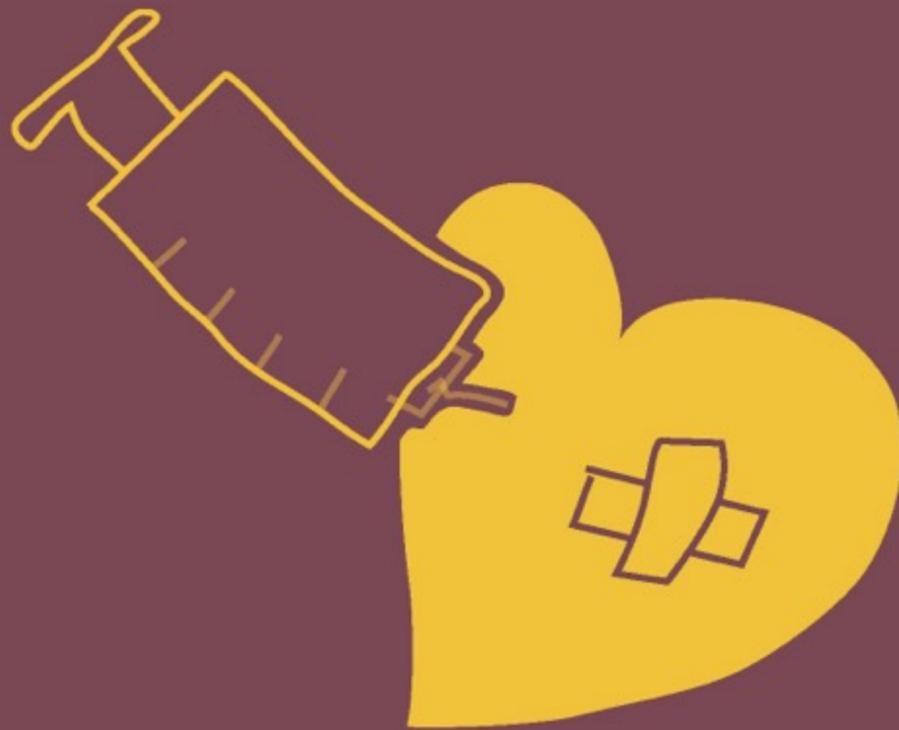

วัดชื่นชีวิต

ศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ วัดวังก์แก้ว

พลังพุทธ หมายถึง สภาวะจิตของเรามี
สมรรถภาพ มีความเข้มแข็ง
เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน
คุณความเป็นพุทธะไม่ได้หายสาบสูญไปจากโลก
และเป็นคุณธรรมที่ทุกคนสามารถที่จะสร้างขึ้น
ให้มีในจิตใจของตนเองได้

หลวงพ่อบุช สุานियो

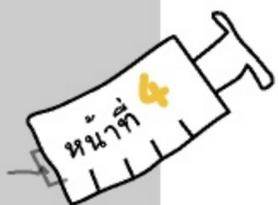
สารบัญ

ฉีดวัคซีนได้ที่นี้

ธรรมะ ล้าสมัยจริงหรือ?

มีดมา สว่างไป ทำได้อย่างไร?

วัคซีนชีวิต ผลิตภัณฑ์ยากรรมมนุษย์ที่มีคุณค่า

ความดีจะคงทน ต้องฉีดวัคซีนอย่างต่อเนื่อง

...หากกิเลส ความชั่ว เปรียบเหมือนเชื้อโรค
ธรรมะ ก็เปรียบดั่ง ยาฆ่าเชื้อ หรือวัคซีนที่สร้างภูมิคุ้มกันให้กับใจ...

คำนำ

ใจที่ขาดภูมิคุ้มกัน หรือภูมิคุ้มกันบกพร่อง จะติดโรคได้ง่าย แล้วก็ก่อทุกข์ให้กับตัวเอง ทั้งทุกข์กาย และทุกข์ใจ แล้วยังแพร่เชื้อไปสู่ผู้คนรอบข้างและสังคม สังคมปัจจุบันจึงเป็นสังคมอ่อนแอ เต็มไปด้วย คนป่วยที่มีภูมิคุ้มกันใจบกพร่อง

...โรคเอดส์กายยังไม่มียาใดรักษาให้หายขาดได้ แต่โรคเอดส์ใจมียาดีที่มีประสิทธิภาพ สูงรักษาให้หายขาดได้

ธรรมะ คือ ยาวิเศษ มีส่วนผสมหลักอยู่ 3 ตัว คือ **ศีล สมาธิ ปัญญา** รักษาอาการภูมิคุ้มกันใจบกพร่องได้ขจัด หายขาดได้ รับรองผล 100% แต่น่าเสียดาย ผู้คนส่วนใหญ่ เกลียดกลัว ธรรมะ

- เห็นธรรมะเป็นยาขม
- ธรรมะ เป็นของคร่ำครี ล้าสมัย
- ครูจะพาเด็กไปเข้าค่ายที่วัด ก็กลัวเสียเวลาเรียน เด็กจะเรียนไม่ทัน เรียนไม่เก่ง

ศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ วัดเวฬุแก้ว ขอนาท่านไปพิสูจน์ว่า

- ธรรมะ ไม่ใช่ยาขม
- ธรรมะไม่ล้าสมัยอย่างที่คิด
- เข้าค่ายธรรมะ ได้เกินคุ้ม เมื่อเด็กดีแล้ว ความเก่งจะตามมาเอง

ฉีดวัคซีนได้ที่นี้

ที่นี่ คือ วัดวะภูแก้ว

ตั้งอยู่ที่ ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอ สูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา
พระราชสังวรญาณ (พุธ ฐานิโย) เป็นผู้สร้าง ประมาณปี 2524
วัดวะภูแก้ว เป็นวัดธรรมยุต สายพระป่า (หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น) ดำเนินตามปฏิปทา
พ่อแม่ครูอาจารย์ รักษาธุดงค์วัตร เช่น ปิณฑบาต ฉนในบาตร ฉนมื้อเดียว ฯลฯ
มีการสวดมนต์ ภาวนาเป็นกิจวัตร

การอบรมพัฒนาจิต เริ่มเมื่อปี 2532 (โดยเริ่มที่การอบรมครู) ต่อมาช่วงปลายปี
2533 ได้เริ่มการอบรมนักเรียนเป็นครั้งแรก ปัจจุบันมีการอบรมต่อเนื่องเฉลี่ยปีละ 40 รุ่น
ประมาณ 12,000 คน/ปี นับตั้งแต่ปี 2532 จนถึงปัจจุบัน (2554) ได้จัดอบรมครู
นักเรียน ข้าราชการสังกัดต่างๆ ตลอดจนภาคเอกชนไปแล้วกว่า 700 รุ่น เป็นจำนวนกว่า
2 แสนคน

ปี 2542 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดตั้งเป็น "ศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ"

ปี 2550 กระทรวงวัฒนธรรม กรมศาสนา ได้จัดตั้งเป็น "หน่วยเผยแพร่ศีลธรรม"

หลักสูตรการอบรม มีหลายลักษณะได้แก่

- o หลักสูตรเด็กเล็ก (ป.4-ม.1) ระยะเวลา 3 วัน (ศุกร์-อาทิตย์)
- o หลักสูตรเด็กโต (ม.2-อุดมศึกษา) ระยะเวลา 5 วัน (ศุกร์-อังคาร)
- o หลักสูตรผู้ใหญ่ ระยะเวลา 3-5 วัน

หลักการและวิธีการอบรม

ใช้หลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)

เป็นการเจริญสติในการปฏิบัติธรรม

และปฏิบัติงาน :

สวดมนต์ ทำวัตรเช้า-เย็น เดินจงกรม

นั่งสมาธิ ฟังบรรยาย จัดบันทึก

อ่านหนังสือ บริหารกาย ฯลฯ

เนื้อหาสาระ

- ทำความเข้าใจเรื่องจิต การพัฒนาจิต และการปฏิบัติสมาธิภาวนา
- หลักกรรม และการเวียนว่ายตายเกิด
- พระคุณอันยิ่งใหญ่ (ความกตัญญู)
- มหันตภัยใกล้ตัว (ยาเสพติด เกมส์ เพศสัมพันธ์)
- คุณธรรมสำหรับวิชาชีพ (คุณธรรมครู คุณธรรมตำรวจ ฯลฯ)
- คุณธรรมทางพุทธศาสนา : อิทธิบาท 4 / ศีล 5 สติสัมปชัญญะ ฯลฯ

เป้าหมาย

การเจริญสติ ก่อให้เกิดปัญญาในระดับต่างๆ ได้แก่

- **ปัญญาสัมมาทิฐิ (EQ)** เกิดสำนึกทางคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมไปในทางพึงประสงค์มากขึ้น
- **พัฒนาสติปัญญา (IQ)** เพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาเล่าเรียน และการทำงาน

คำขวัญอำเภอสูงเนิน

ถิ่นเดิมโคราช พระพุทธไสยาสน์ศิลา ธรรมจักรล้ำค่า ปราสาทหินโบราณ

ส้มโอหวานรสดี ประเพณีกินเขาค่า **แดนธรรมะภูแก้ว**

ธรรมะ ล้ำสมัยจริงหรือ

"ศาสนาพุทธ เป็นศาสนาธรรมชาติ
สิ่งที่พระพุทธเจ้าได้แสดงเอาไว้
เป็นความรู้ตามกฎธรรมชาติทั้งสิ้น"

ศาสนาพุทธ จึงมีคตินี้ที่เราควรจะทำใจเข้ามิดมั้นว่า
พระองค์สอนว่า อตตาทิ อัตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งของตน
สอนให้ทุกคนสร้างความดีเพื่อเป็นที่พึ่งของตนเอง

หลวงพ่อบุช ฐานิโย

"ศาสนาของโลก จะต้องเป็นศาสนาสากล ซึ่งข้ามพ้นเรื่องพระเจ้าส่วนตัว
หลีกเลี่ยงคำสอนแบบสำเร็จรูปที่ให้เชื่อตามเพียงอย่างเดียว และหลีกเลี่ยงการพึ่งเทวดาเป็นหลัก

ศาสนาของโลกอนาคต จะต้องครอบคลุมทั้งด้านธรรมชาติ และจิตวิญญาณ
มีรากฐานของสำนักทางศาสนาที่ยั่งยืนถึงประสบการณ์ของทุกสิ่งทุกอย่าง
ว่าเป็นสภาวะหนึ่งเดียวที่เป็นธรรมชาติ เป็นจิตวิญญาณและเปี่ยมด้วยความหมาย

พระพุทธศาสนาเพียบพร้อมด้วยลักษณะดังกล่าว

ถ้ามีศาสนาใดที่รับมือได้กับความต้องการทางวิทยาศาสตร์ยุคใหม่ ศาสนานั้นคือ ศาสนาพุทธ"
อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์

"ผมตกตะลึงและรู้สึกกระอักกระอ่วนใจ

ที่พบงานวิจัยของหมกลับกลายมาวางอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ดูไม่เป็นวิทยาศาสตร์เอาเสียเลย
เมื่อมันถูกนำไปเชื่อมสัมพันธ์กับพุทธธรรมคำสอนของศาสนาพุทธ"

จอฟฟรีย์ จิว

ทัศนะของปราชญ์ทางศาสนา คือหลวงพ่อบุช ฐานิโย และทัศนะของปราชญ์ทางวิทยาศาสตร์
ซึ่งเป็น นักฟิสิกส์เอกของโลกทั้ง 2 ท่าน ที่มีต่อศาสนาพุทธ มีความสอดคล้องลงตัวว่า

o พุทธศาสนา มีความเป็นสากล เป็นวิทยาศาสตร์ และทันสมัยอยู่เสมอ เพราะธรรมะ
ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้และนำมาสอนนั้นล้วนเป็นกฎธรรมชาติ ที่ไม่มีใครสามารถปฏิเสธ ต้านทาน
หรือลบล้างได้

o พุทธศาสนาสอนให้พึ่งตนเอง

หากท่านได้มีโอกาสได้ศึกษาและปฏิบัติจริง ท่านจะทิ้งในคุณสมบัติที่ล้ำเลิศของพุทธธรรมที่
พระพุทธองค์ไม่เคยบังคับให้ใครต้องเชื่อ และไม่กลัวการพิสูจน์ แต่พระองค์กลับทำทนายให้
พิสูจน์คำสอนของพระองค์ท่านดูจทองคำทดลองไฟ

...แล้วท่านพร้อมที่จะเข้ามาพิสูจน์หรือยัง ?

มิดมา สว่างไป ทำได้อย่างไร

"ผู้ที่เข้าอบรมที่นี้เกือบทั้งหมดมามี

แต่พอจบหลักสูตรผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่สว่างกลับไป"

มิดมา เป็นอย่างไร : เบื่อธรรมะ ไม่ชอบเข้าวัด ไม่ชอบการสวดมนต์ภาวนา พฤติกรรมไม่เข้าทำ
ห็นเรียน สนุกสนานเพลิดเพลินไปกับอบายมุข โดนอาจารย์หรือผู้ปกครอง บังคับให้มาเข้าค่าย

สว่างไป เป็นอย่างไร : เห็นประโยชน์และชอบการปฏิบัติธรรม อยากทำตัวให้มีคุณค่ามากขึ้น
ตั้งใจ ลด ละ เลิก สิ่งผิดๆ มุ่งมั่นทำความดี

บันได 3 ชั้น จากมิดมา สว่างไป

1 สร้างแรงจูงใจ เพื่อให้เปิดใจ หงายจิตรับธรรมะ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

- พูดให้เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติธรรม ต่อกการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ให้ข้อมูลว่า พุทธธรรม เป็นวิทยาศาสตร์ มีความทันสมัยและคงทนต่อการพิสูจน์
- ให้ธรรมะที่ใช้ในการสร้างความสำเร็จ และเอาชนะปัญหาอุปสรรค คือ อิทธิบาท 4
- ให้อ่านประสบการณ์ของผู้ที่ผ่านการอบรมมาก่อน ซึ่งเกือบทุกคนมาเข้าค่ายด้วยความ
รู้สึกต่อต้าน แต่กลับไปด้วยความรู้สึกที่เป็นบวก
- ให้รางวัล ชม ผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติ นั่งสมาธิได้ดี เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความภาคภูมิใจ
- แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ สร้างจิตสำนึกที่ดี ให้รู้สึกภูมิใจที่ได้ทำงาน ไม่อายที่จะทำความดี
- ให้ผู้ประสบความสำเร็จในการนั่งสมาธิออกมาเล่าประสบการณ์ เทคนิค และแรงจูงใจ
- ให้กำลังใจและให้คำแนะนำแก่ผู้ที่ยังปฏิบัติไม่ได้ผล
- มีการลงโทษตามความจำเป็น เช่น พูดตำหนิ ให้ทำความดีชดเชย (นั่งสมาธิต่อเวลา)
แยกกลุ่ม เรียกมาพูดคุยส่วนตัว

2 ให้ธรรมะ

- เมื่อใจเริ่มเปิดรับธรรมแล้ว ค่อยๆให้ธรรมะที่ทำให้เกิดความกลัวหรือละอายต่อบาป เกิดสำนึกทาง
คุณธรรม เช่น กฎแห่งกรรม พระคุณอันยิ่งใหญ่ มหันตภัยใกล้ตัว (พิษภัยของอบายมุข)
- การเดินจงกรมและการนั่งสมาธิ ให้ฟังชาดกขณะเดินจงกรม และฟังธรรมเทศนาขณะนั่งสมาธิ ซึ่ง
เป็นเทคนิคให้ผู้เข้าอบรมรวมจิตได้เร็วขึ้น

3 ละเลิกสิ่งผิด เป็นการเชื่อมโยงการฝึกฝนที่วัด ไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ด้วยการทำ "สัญญาใจ"
ตั้งปณิธานละเลิกสิ่งผิด และเพิ่มพูนความดี

ปัจจัยเอื้อที่ทำให้ผลการอบรมสูงขึ้น

- 1 กำหนดหลักสูตรที่สมดุล ระหว่างภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และให้มีการ
ปฏิบัติ (การเจริญสติ) มีความต่อเนื่องให้มากที่สุด
- 2 ความสามารถของวิทยากร ในการสร้างแรงจูงใจและกำกับดูแล ให้ผู้เข้ารับ
การอบรมปฏิบัติด้วยความตั้งใจ
- 3 ในกรณีที่ผู้เข้าอบรมเป็นนักเรียน อาจารย์ควรช่วยกำกับดูแลและร่วมปฏิบัติ
เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับนักเรียนด้วย

วัดชินชีวิต ผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า

ทางลัดตัดตรง คือ การพัฒนาจิต

เป้าหมายของการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
คือสร้างคนดี คนเก่ง ที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
การพัฒนาจิต เป็นวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ลัดตรง
ถูกจุดที่สุด เพราะ

- ใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ทุกอย่างสำเร็จได้ด้วยใจ
- จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว
- บุญ-บาป ดี-ชั่ว เริ่มต้นที่ใจ
- จิตที่ฝึกดีแล้ว นำสุขมาให้

พลิกจิตได้ ใช้เวลาสั้นๆ (เพียง 3-5 วัน)

ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้เข้ารับการอบรม ที่เคยคิดว่า
... เข้าค่ายธรรมะ 3 วัน 5 วัน จะได้อะไร
เสียเวลาเรียนไปเปล่าๆ
... เสียทั้งเงิน ทั้งเวลา จะได้ผลคุ้มค่าหรือ

เชิญฟังทัศนะของผู้ที่มีประสบการณ์เข้าค่าย
อบรมพัฒนาจิต ที่วัดวะภูแก้ว

ทัศนะของครู

... เด็กอยู่ในโรงเรียน 5-6 ปี

ทำไมจึงเปลี่ยนพฤติกรรมเขาไม่ได้ แต่พอมาเข้าค่าย
เพียง 5 วัน กลับเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหลือเชื่อ

... เคยนำเด็กมาอบรมนำร่อง 1 ห้องเรียน ปรากฏว่า
เด็กห้องนี้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เกือบยกห้อง

ทัศนคติของเด็กที่ผ่านการอบรม

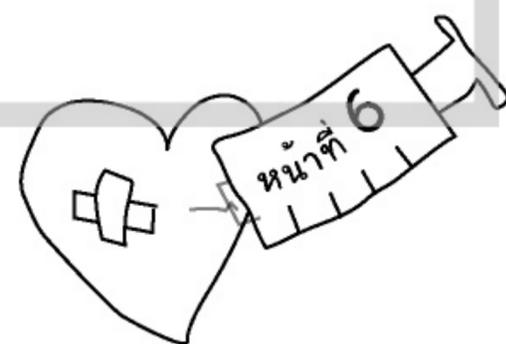
โรงเรียนชุมพวงศึกษา ม.4/3

ประสบการณ์ที่ได้มาที่วัดวะภูแก้วนี้ เป็นประสบการณ์ที่ดีมากเลยคะ เพราะทำให้หนูได้รู้อะไรในหลาย ๆ อย่าง และทำให้หนูมีสติมากกว่าเดิม และก่อนมาวัดนี้ หนูได้ทำผิดมาก เคยยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดมาด้วย คือเป็นคน ที่เดินยาให้กับลูกค้ามาด้วย เทียบกลางคืน บางวันก็ไม่กลับบ้าน ทำให้แม่ เป็นห่วงมาก และเถียงแม่มามาก ทำให้แม่เสียใจ มามาก พอได้มาที่วัด มาถึงวัดวันแรกก็คิดว่าจะมาทำไม มาแล้วได้อะไร แต่พอถึงวันที่ 4 ก็ได้ รู้แล้วว่าได้อะไรบ้าง ทำให้หนูคิดได้มากกว่าจะต้องเป็นคนดีกว่านี้ ทำให้หนูมี สติมากขึ้น คิดอะไรดีๆ ได้มากมาย และจะเลิกจากการทำตัวแบบนี้ให้ได้

นางสาว ทิพวรรณ แก้วกันยา
โรงเรียนชุมพวงศึกษา ม.4/1

การที่มาวัดวะภูแก้ว ทำให้คนนิสัยไม่ดีคนนี้มีความรู้สึกอยากเลิกทำนิสัยแย่ๆ ที่ผ่านมา เกลียดการอยู่หนึ่งๆ เช่นการนั่งสมาธิ อยู่ในระเบียบไม่ค่อยได้ นอนตื่นสาย และเอาแต่ใจ ตอนนี้ออยากเลิกทำนิสัยแบบนั้น ที่ผ่านมาเป็นคนที่ไม่พูดกับแม่ เวลาโกรธกับใครในบ้าน แต่จะแสดงออกทางกิริยาต่างๆ เพราะเป็นลูกที่แม่ตามใจมาก ถ้าโกรธให้พ่อแม่ก็จะไป เทียบข้าง กินเหล้าบ้าง แต่พ่อแม่ไม่เคยรู้เลยว่าหนูกินเหล้า หนูเป็นคนที่ยากรู้ อยากลอง ไปซะทุกอย่าง หนูหัดกินเหล้าตั้งแต่ ป.5-6 และเคยลองสูบบุหรี่ด้วย แต่หนูไม่ได้กินจนติด บุหรี่หนูสูบอยู่ประมาณ 1-2 เดือน แล้วหนูก็เลิก ส่วนเหล้าหนูไม่ติด แต่ก็ไม่ได้เลิก กินมาเรื่อยๆ และวันนี้มาที่วัดวะภูแก้วทำให้หนูอยากเลิกเหล้า เลิกเที่ยว เลิกทำนิสัยแย่ๆ ที่ผ่านมา กลับไป บ้านหนูจะกลับไปตั้งใจเรียนเหมือนเดิม ไม่เที่ยวอีกแล้ว ไม่โดดเรียนด้วย ที่วัดนี้ทำให้คนมี ความเป็นคนมากกว่าเดิม

ความดีจะคงทน.. ต้องฉีดวัคซีนต่อเนื่อง

วัคซีนที่ได้ อย่าเพิ่งมั่นใจว่าโรคจะหายขาด

ผู้ที่เข้ามาอบรมในสภาพ "มีดมา" เปรียบเหมือนคนป่วยที่ติดเชื้อโรคมมา เมื่อได้มาปฏิบัติธรรมด้วยการเจริญสติ ทำสมาธิ ภาวนา ได้พลังสติสัมปชัญญะ ซึ่งเปรียบเหมือนวัคซีนที่สร้างภูมิคุ้มกัน ท่อสู้กับเชื้อโรคที่ติดอยู่ที่จิต ทำให้เกิดปัญญาภูมิคุ้มกันชั่วชีวิต ตั้งใจละเลิกสิ่งผิด มุ่งมั่นทำความดี สว่างกลับไปด้วยความภาคภูมิใจ

แต่อย่าประมาท.. เพราะ วัคซีนที่ฉีดเพียง 3-5 วัน ปริมาณยังไม่มากนัก เพิ่งฆ่าเชื้อไปได้บางส่วนเท่านั้น สังคมภายนอกเต็มไปด้วยเชื้อโรค (สิ่งชั่วร้าย) อีกมากมาย ที่เราอาจจะติดเชื้อเพิ่มได้ ถ้าไม่ฉีดวัคซีนต่อ

ฉีดวัคซีนที่ไหนก็ได้ ไม่เฉพาะที่วัด

"สมาธิเป็นกิจของจิต... สมาธิไม่ใช่เรื่องการนั่งสมาธิอย่างเดียว แม้แต่การยืน เดิน นั่ง นอน รับประทาน ดื่ม ทำ พูด คิด ถ้าเรามีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา เราก็ได้ปฏิบัติสมาธิอยู่ตลอดเวลา"
หลวงพ่อดุร สุวานิโย

การฉีดวัคซีนชีวิต
คือ การเพิ่มพลังสติสัมปชัญญะให้กับจิต
จึงทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่

พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และสังคม ต้องร่วมด้วยช่วยกัน

โดยธรรมชาติ เยาวชนส่วนใหญ่ยังมีจิตใจที่อ่อนไหวง่าย การปล่อยให้เด็กฉีดวัคซีนเองตามลำพัง โดยขาดการประคับประคองจากทางบ้าน โรงเรียน และสังคมรอบข้าง ปริมาณวัคซีนอาจไม่พอเพียง ดังนั้น พ่อ-แม่ ครู และผู้คนรอบข้าง ควรมีส่วนร่วมช่วยเติมวัคซีน เพื่อให้ความดีมีความคงทนและยั่งยืน ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น

o สร้างความมั่นใจ ให้แก่เด็กว่า "เขาต้องทำได้" ความคิดและคำพูดที่ว่า "เด็กคนนี้ไม่มีวันเอาดีได้" "ไม่เชื่อว่าเธอจะทำได้" "คงจะดีได้ไม่กี่วันแล้วก็คงเหมือนเดิม" ฯลฯ ทำให้เด็กเสียขวัญ เสียใจ และท้อถอยที่จะทำความดีตามที่ตั้งใจไว้

o ให้กำลังใจ เมื่อเขาทำตามสัญญาได้ แม้เพียงเล็กน้อย ด้วยการให้คำชมเชย รอยยิ้ม สิ่งของรางวัล ตามความเหมาะสม (ไม่ควรเน้นเรื่องรางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของมากนัก เพราะจะทำให้เด็กยึดติดกับรางวัล)

o ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ด้วยความอดทน ใจเย็น อย่าเพิ่งคาดหวังสูงเกินไปว่าเด็กต้องทำได้ทันที และตลอดไป นับตั้งแต่วันที่แสดงความตั้งใจ ต้องทำความเข้าใจอยู่เสมอว่า การเปลี่ยนจิตใจไม่เหมือนการทาสีวัตถุสิ่งของ ที่จะเปลี่ยนสีได้ทันทีและติดทนนาน จึงต้องใช้เวลาแก่เด็กบ้าง

o ปกป้อง เมื่อเด็กถูกเพื่อนๆ หรือสถานการณ์แวดล้อมดึงกลับไปสู่อะไรที่ผิดอีก

o ให้โอกาส และให้อภัย ถ้าเขาเผลอพลาดพลั้งทำความผิดแบบเดิมในบางครั้ง ด้วยการตักเตือนด้วยความรักและเมตตา ต้องเข้าใจว่า จิตใจของเด็กในช่วงนี้ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ ทั้งยังต้องต่อสู้กับแรงยั่วยุจากสิ่งรอบข้างหลายอย่าง ถ้าเปรียบกับทารกก็เพิ่งอยู่ในระยะตั้งไข่ บางครั้งอาจล้มหรือชวนเซบ้าง การประคับประคองจากบุคคลใกล้ชิดจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

o จัดกิจกรรมต่อเนื่องในโรงเรียน เช่น

- เตือนให้นักเรียนทำสมาธิในห้องเรียน ด้วยการเพ่งสายตาไปที่ครูผู้สอน
- จัดให้มีการสวดมนต์ ทำสมาธิ อย่างต่อเนื่อง

